Godina II. — Broj 449.

CIJENA LISTU: U predplati za čitavu godinu K 32·—, za polugodište K 16·—, tromjesečno K 8·—, mjesečno K 3·—, u maloprodaji 10 helera. — OGLASI primaju se u upravi lista trg Castoya broj 1, te se računaju po 30 helera za prostor visok 4 milimetara i dug 8 cm.

HRVATSKI LIST

Izlazi u Puli, svaki dan u 5 sati ujutro.

Srijeda, 4. listopada 1916.

„HRVATSKI LIST" izlazi u nakladnoj tiskari JOS. KRMPOTIĆ u Puli, trg Castoya broj 1. Uredništvo se nalazi u Sitanskoj ulici broj 24. — Odgovorni urednik: JOSIP HAIN u Puli. Rukopisi se ne vraćaju. Ne uvažuju se anonimni dopisi. Nefrankirana pisma se ne primaju.

Potpuni neuspjeh ruskih navala.

Svečanom imendanu Nj. Veličanstva kralja.

I opet slavimo — po treći evo već put usrijed bojne krike, rikanja topova i pušaka — imendan našeg nada sve milog sijedog glavara države, Njegovog Veličanstva milostivog našeg cara i kralja. Ako ikad, a to se ponajpače u dane teških ovih borba okupljaju oko Njegovog Prijestolja vjerni mu i odani narodi, koji su krvlju svojom zasvjedočili odanost, ljubav i podanost. Neprijatelji naši, koli stari toli najnoviji, podigli su kuku i motiku, da unište i razore starodrevnu našu milu baštinu. A što su dosad postigli? Ne gledajući na kukavne orušane uspjehe i neuspjehe postigli su — proti svojoj volji — to, da su se austrijski narodi složili i okupili u čvrstu falangu, koja je ustala i koja bdije nad našom Austrijom te snažnim svojim mišicama odolijeva svim burama i olujama. I upravo ta sloga, jednodušnost i medjusobno pouzdanje najzgodniji je poklon, koji podastiru austro-ugarski narodi na svečani ovaj dan na podnožje Previšnjeg Prijestolja. Puni nade, pouzdanja i čvrstog uvjerenja gledamo u budućnost, gledamo u obezbijedjenu budućnost, koja nam sviće iza krvavih ovih dana. Tješimo se, jer ako i jesu ovi dani teški, svanut će nam bolja zora uslijed očinske brige i ljubavi našeg Premilostivog vladara, čijega srce bez sumnje pati i boluje radi krvavog ovog razbojišta.

A mi Hrvati? Staroslavno ono pleme, koje je kroz vijeke čuvalo i štitilo Previšnje Prijestolje, podastiremo i ovom zgodom najsmjernije čestitke sa najiskrenijom hrvatskom željom:

Naše premilostivo Veličanstvo, naš car i kralj Franjo Josip I. da živi i raduje se sa svojim narodima skoroj pobjedi!

Austro-ugarski ratni izvještaj.

Beč, 3. (D. u.) Službeno se javlja:

Istočno bojište.

Kod Petroseny-a i u području klanca Vöröstorn (Rotenturm) bijahu rumunjske navale suzbite. Kod Baranykuta (Bekokten) naišla je navala njemačkih i austro-ugarskih četa na jaki rumunjski protuudarac, koji je saveznike potisnuo nekoliko natrag.

Bojna fronta nadvojvode Karla: Sjeverno Bohorodczany-a izjalovio se je ruski pokušaj prolaza preko Bistrice Solotwinske. Jugoistočno Brzezany-a napao je neprijatelj sve sile, e bi zaposjeo visinu Lysonia. U ljutim je bojevima bio suzbit.

Vojna fronta bavarskog princa: U Voliniji je jučer, nakon stanke, što ju je prouzročio neprijateljski poraz od 27. i 28. rujna, opeta bio poduzet novi ruski juriš protiv vojske generala pukovnika Tersztyanskoga.

Nakon višesatne bubnjarske vatre bacio je neprijatelj svoje mase protiv austro-ugarskih i njemačkih četa, koje stoje medju Swiniuchyem i Zaturym. U području Swiniuchy je neprijatelj 17 puta jurišao a jugozapadno Zaturcya do 12 puta. Boj se je proširio i sjeverno Zaturcya. Na svim se je djelovima napadnute fronte moglo opaziti, kako je neprijatelj bogato upotrebljavao svoju topovsku vatru protiv vlastitih jaraka i vlastitih uzmičućih pukovnija. Zarobljenici izjavljuju, da je svim četama bilo naloženo, da pod svaku cijenu zauzmu Wladimir Wolynskij. Novo ispunjene ruske garde bile su ponovno žrtvovane: u kratko vrijeme po treći put, ali sve su žrtve bile uzaludne. Rusi su svuda bili suzbiti. Svi su položaj, bez iznimke ostali u našim rukama. Neprijatelji je pretrpio novi teški poraz. Broj u posljednjmi danima južno Brody-a zarobljenih vojnika iznaša 41 časnika, medju kojima 1 pukovnik, te 2578 momaka.

Talijansko bojište.

Visine istočno Gorice i kraška visoravnica stoje neprestano pod živalnom vatrom. Na fronti Fleinse je neprijatelj opeta počeo navaljivati. Talijansko je topništvo jako opstrijeljavalo naše položaje na obim stranama doline Travignolo i više odsjeka Fassanskog grebena. Bersaglieri su ponovno napali Col Bricon piccolo te su kod posljednje navale i prodrli u rastrijeljene obranbene položaje, ali su protunavalom bili opeta bačeni. Izjalovila se je takodjer i neprijateljska nočna navala protiv Passo di Val maggiore.

Jugoistočno bojište.

Nema ništa važna.

Zamjenik poglavice generalnog stožera
pl. Höfer, podmaršal.

Njemački ratni izvještaj.

Berlin, 3. (D. u.) Iz velikog se glavnog stana službeno javlja:

Zapadno bojište.

Vojska feldmaršala Albrechta, vojvode Würtemberškog: Kod Lombartzyden, u blizini obale unijeli su naši mornari sa uspješnog patruljskog poduzeća 22 Francuza kao zarobljenike.

Bojna skupina prijestolonasljednika Ruprechta: Bitka sjeverno Somme nastavila se uz moguće sudjelovanje obostranog topništva. Sjeverno Thiepvala i sjeverozapadno Courcelletta oteli smo Englezima ponekoje komade opkopa, u kojima su se bili ugnijezdili i zaplijenili nekoliko strojnih puškaka. Osobito se je ljut boj bio izmedju Le Sars i ceste Ligny-Thilloy-Flers. Teškim su ovdje žrtvama kupili Englezi neznatno osvojeno tlo na obim stranama dvorca Eaucourt l'Abbaye. Izmedju Guedecourta zatvorilo je naše topništvo nakon četiriju rano u jutro suzbijenih navala, poduzetih iz Les Boeufsa, neprijateljsku pješadiju u njezinim položajima. Jake francuske navale uz cestu Sailly-Rancourt i zapadno od nje kaošto i proti šumi St. Pierre Vaast doprle su djelomično do u našu najpredniju obranbenu liniju. Bila je opet pročišćena. Južno Somme pooštrio se je privremeno znatno topnički boj. Pokušaj Francuza, da navale, bio je ugušen u zapornoj vatri.

Istočno bojište.

Fronta generalnog feldmaršala princa Leopolda Bavarskog: Od bojne skupine generala Linsingena se javlja: Opća navala, koju se je očekivalo, započela je jutros rano (2. listopada) zapadno Lucka proti četama generalajtnanta Schmidta von Knobelsdorf i skupine generala von der Marwitz (vojska generalobrsta von Terztyanski) iza vanredno žestoke topničke pripreme: Od 9 sati prije podne unaprijed nastavljale se navale. Na najbezobzirniji način žrtvujuć ljude navaljivaše ruski zborovi do po 12 puta, oba gardijska zbora dapače i po 17 puta. 4. sibirski vojni zbor, koji je nedavno bio kod Korytnice hametom potučen, izčeznuo je očevidno iz neprijateljskih položaja. Sve su se navale skršile uz svuda za neprijatelja neobično visoke gubitke. Tamo, gdje su neprijateljska odijeljenja, kao sjeverno Zaturcya, mogla provaliti u posve razorene opkope, biše odmah protunapadajem izbačena.

Opetovano gonilo je neprijateljsko topništvo vlastite čete vatrom na njih na juriš ili je kušalo, da prisili uzmičuće navalne redove na povratak u navalu. Ustanovili smo, da je neprijatelj, koji je prolazno provalio u nekoje opkope, ubio naše tamo ostale ranjenike. Naši su gubici razmjerno neznatni. Sjeverno Graberke proširili smo uspjeh poluučen našom protunavalom. Broj zarobljenika porasao je na 11 časnika i 2578 momaka. Plijen iznaša 13 strojnih puškaka. Nastavljajuć svoje navale na istočnom brijegu Zlote Lipe uspjelo je Rusima, da provale do uzvisine Lysonia, jugoistočno Brzezanyja. Bili su suzbijeni njemačkim, austro-ugarskim i turskim četama. Sjeverno od Dnjestra imala je kratka provala Nijemaca uspjeh.

Sedmogradsko bojište.

U području Bekoktena (Baranykut, sjeverno Fogarasa) sukobile su se njemačke i austro-ugarske čete sa nadmočnim rumunjskim silama te se opet povukle pred njihovom navalom. Na granici zapadno prelaza Vöröstoronyja kušaju Rumunji proliti banac naših pridnjih straža. U toku su tamo manji bojevi. U Hatszeškim planinama suzbili smo neprijateljske napadaje.

Balkansko bojište.

Bojna skupina Mackensenova: U ledjima rumunjskih četa, koje su prešle Dunav, austro-ugarski su monitori razorili preko rijeke položen pontonski most. Navale neprijatelja, obnovljene jučer na širokoj fronti iz opće linije Cobadinu-Topraisar-Turla izjalovile su se opet o junačkom otporu bugarskih i turskih četa. Preko 100 momaka bilo je zarobljeno.

Macedonsko bojište.

Navala proti Englezima, koji su sjeverozapadno Tahinskog jezera prešli Struma, napreduje.

Prvi majstor glavnog sijela Ludendorff.

Turski ratni izvještaj.

Carigrad, 2. (D. u.) Glavni stan javlja:

Perzijska fronta.

Navale bijahu nastavljene. Poraženi je neprijatelj pobjegao u sjeveroistočnoj smjeri.

Kaukaska fronta.

Čarkanje i tu i tamo slabi pješadijski bojevi.

Brzojavi.

Borba na zapadu.

Geneva, 2. Prigodom velikih gubitaka na Sommi javlja „pukovnik Rousset": U Francuskoj stiže sve veća važnost ideja, da mora četvorni savez postaviti na noge zajedničku veliku navalnu vojsku, koja bi u nuždi imala biti žrtvovana u svrhu isiljenja prodora njemačkih linija.

Ruska pojačanja za Rumunjsku.

Geneva, 2. Pariški „Eclair" javlja iz rumunjskog glavnog stana: Rumunjskom su vrhovnom vodstvu bile najavljene nove ruske pomoćne čete. Do njihovog je dolaska moguć strateški rumunjski uzmak.

Wilsonovi neuspjesi.

Rotterdam, 2. Londonska „Morningpost" javlja iz New-Yorka, da su do 25. rujna u 15 država propali kod izbora Wilsonovi pristaši.

Pobjeda kod Hermannstadta.

Berlin, 2. „Berliner Tageblatt" javlja: Podaci o bojima kod Hermannstadta pokazuju, da se kod toga boja radi o pravoj uništujućoj borbi. Za Rumune je osobito osjetljiv gubitak velikih municijskih skladišta. Sumnjamo, da su oni mogli spasiti dalekosežno svoje topništvo; svakako će nam slijedeći dani i to razjasniti. Jakost se Rumunja kod Hermannstadta cijeni na 3 divizije. Njihovi su krvavi gubici ogromni.

Od vrlo velike važnosti zaposjednuće klanca Rotenturm. Time su se savezničke čete u obliku klina utisnule medju rumunjske čete koje se sa jedne strane bore kod Oršove i Petrosenya, a s druge strane kod Fogarasa i u gorama Görgyeny.

Bavarski general pl. Kraffl bijaše u mirno doba poglavica generalnog stožera bavarske vojske. Rumunji su dakle imali tu nesreću, da su se sukobili sa dvim bivšim njemačkim poglavicama generalnog stožera.

Pred osmom talijanskom ofenzivom.

Bern, 2. Švicerški listovi javljaju iz Italije, da stojimo pred početkom osme talijanske ofenzive na sočkoj fronti. I tu će ofenzivu voditi vojvoda od Aoste. Priprave za tu novu ofenzivu, koja će djelom biti poduzeta sa posve svježim četama, bivaju označene kao izvanredno velike. Polaže se osobito veliku vršnost na što veće pojačanje topništva. Već osam dana idu neprestano na frontu vlakovi sa četama i municijom. Govori se, da se nagomilovaju ogromne množine municije za teško topništvo. Poduzet će se osobite mjere, da se čete poskrbe pikom vodom. Mnogi su tudji dopisnici dobili dozvolu, da prisustvuju novoj ofenzivi.

Rumunjska novačenja.

Lugano, 3. Iz Bukarešta se javlja: Novačenje godišta 19. i popis godišta 20. počinje u Rumunjskoj 20. listopaea.

General Danglis u Solunu.

Atene, 3. (D. u.) Reuter javlja: General je Danglis otputovao iz Krete u Solun, da tamo organizira vojsku narodne obrane.

Antanta hoće da presiječe put u Carigrad.

London, 2. „Daily Telegraph" javlja iz Petrograda: Kako je vojničko razmotrivanje prorokovalo četvornom savezu skore nove pobjede. Istodobno se ali ističe, da nije od odlučne važnosti ni Peronne, ni Lavov, ni Trient, a ni Diabekr. Samo presiječenje glavne žile organizacije neprijateljskih bojnih sila onmogućit će, da se očekivanja promijenje u činjenice, naime presiječenje željezničke sveze Berlin-Carigrad. Dok postoji sveza, koja će neprijateljske vojske opskrbiti živežem, dotle će se i neprijatelj moći opirati četvornom savezu. Prva je dakle zadaća na Balkanu. Ako se sve savezne države zato pobrinu, moći će se konačno postići taj cilj.

Lugano, 2. Take Jonescu je izjavio suradniku „Biršewja Vjedomosti": Naša prva zadaća mora biti uništenje Bugarske i podignuće takove vojske, koja će svojom premoći presijeći Beč od Carigrada. Ako nam to uz najveće poteškoće uspije, onda je odlučena i sudbina Turske i Austro-Ugarske.

Srpski diplomat o položaju Srbije.

Basel, 2. listopad. Srpski poslanik u Rimu, Ristić, izjavio se je prema zastupnicima novinstva o ratnomu položaju, koju i zjavu objavila pariška „Sauterne". Ristić je rekao:

„Ne mogu prešutiti, da me sporost vojnih operacija na Balkanu vrlo uznemiruje. Moguće, da je taj moj utisak pretjeran, jer najvećem nestrpljivošću čekam, da se barem srpska vlada može preseliti na maleni komadić oslobodjene domovine. Ne znam, da li su baš vojnički uzroci oni, koji osporavaju izvršenje velikog čina, a osobito zauzeće Monastira. Sigurno je ali, da bi taj dogodjaj ne samo u vojničkom, već i u političkom obziru u svijetu moralno jako djelovao. Čini se, da su sada operacije bile prekinute na macedonskom bojištu i na onome u Dobrudži, premda smo tu neprijatelju zadali dvostruki udarac. U ostalom je vrlo vjerojatno, da Bugari napinju sve sile, e bi alijrcima onemogućili osvojenje Monastira, a vrlo je teško prorokovati, kad se točno ne poznaje neprijateljske otporne snage."

U posljednjem odsjeku svoje izjave govori Ristić o opoziciji u sjednici srpske skupštine na Krfu, u kojoj se je osam zastupnika uzdržalo od glasovanja:

„Ne može se to uzdržanje od glasovanja smatrati Austriji prijaznim činom; poznato je, da su ti političari i mnogi naprednjaci bili pristaše diplomacije, koja je htjela, da izbjegne sukobu sa Austro-Ugarskom. Opozicijonalni su se zastupnici samo uzdržali od glasovanja, htjući time pokazati, da nijesu htjeli izjavi skupštine uzeti obilježenja jedinstva. Time, što su vladi uskratili povjerenje, htjedoše samo pokazati, da su u pitanju upotrebe srpskih sila, koje su izmakle katastrofi, drugoga mnijenja nego li vlada. Htjeli su te sile ćediti te ih osloboditi od novih krvavih bojeva u uvjerenju, da bi Srbija, koju danas obitavaju još samo starci, žene i djeca, bila na taj način za uvijek lišena one snage, koja bi ju mogla oživjeti i na novo napučiti."

Molimo, obnovite pretplatu!

Neprijateljski ratni izvještaji.

Francuska.

30. rujna. Macedonska fronta. Od vremena do vremena topnička borba na pojedinim točkama fronte. Nije došlo do nikakvih pješačkih podhvata. Naši avijatičari bacili su mnogobrojne bombe na Prilep. Jedan je avijatičar bombardirao Sofiju te je nastavio svoj lijet u Bukarešt, gdje se je sretno spustio.

Italija.

30. rujna. Duž čitavu frontu sprječava trajno slabo vrijeme osobito djelovanje topništva. Naša je zatvorna vatra i dalje naperena na Cimone te smo pogodili kolone vozova na Strada di Alemagna (u dolini Ampezzo). Neprijateljsko je topništvo bilo osobito djelatno u goričkom području i na kraškom zaravanku.

Srbija.

29. rujna. U noći na 28. rujna poduzeli su Bugari četiri navale na srpske položaje na Kajmakčalanu, a da nisu postigli nikakvoga uspjeha. Još sveudilj držimo najviši vrh Kajmakčalana. 28. rujna mirno je protekao dan.

30. rujna. Sa srpske fronte nema ništa osobito da se javi.

Ratni troškovi.

Čim dulje traje svjetski rat, tim više rastu i ratni troškovi i to do skoro nevjerojatne visine. Jošte se doduše nemože ni iz daleka procijeniti, koju svotu će konačno doseći, no svakako je danas stalno, da današnji ratni troškovi daleko nadmašuju sve ostale prijašnjih vremena. Tome donekle nije ni čudo, ako se promisli, da je današnji svjetski rat opsegom nadmašio i najveće prošle ratove.

Tu razliku se najbolje razabire iz statistike jednog engleskog strukovnjaka, koji je tobože na temelju vjerodostojnih izvora proračunao troškove svih ratova prošlog stoljeća.

Tako progutaše Napoleonski ratovi golemu svotu od po prilici 3 miljarde engleskih funti, t. j. oko 75 miljarda kruna, no pri tom se mora uzeti u obzir da su isti trajali neprekidno od god. 1795 do 1810.

Rat izmedju Engleske i sjeverne Amerike god. 1912-1814 stajaše ravnih 40 milijuna funti t. j. okruglo jednu miljardu kruna, a boj izmedju Sjedinjenih država i Meksika samo nešto manje, najmc 36 milijuna funti.

Osobito skupocjen je bio krimski rat od god. 1854 do 1856. Tadanji troškovi obilju ratnih stranaka dosegoše svotu od 340 milijuna funti t. j. oko 8.500 milijuna kruna. No jošte teže bijahu razmjerno ljudske žrtve jer pogibe oko 785,000 hiljada momaka i to 600,000 samo od bolesti.

Talijanski rat 1859 stajaše 60 milijuna funti, t. j. miljardu i pô kruna, a šleswig-holštainski rat 5 milijuna funti ili 125 milijuna kruna.

U sjeverno-američkom gradjanskom ratu, koji je bijesnio gotovo čitavih 5 godina, od godine 1861 do 1865 dosegoše ratni troškovi dapače golemu svotu od 1600 milijuna funti iliti 40 miljarda kruna.

Prusko-austrijski rat god. 1866 stajaše 65 milijuna funti iliti 1600 milijuna kruna, a njemačko-francuski rat od 1870-71 naprotiv 600 milijuna funti odnosno 15 miljarda kruna.

Rusko-turski rat 1877-78 opteretio je obe ratne stranke sa 220 milijuna funti iliti 5 miljarda kruna, dok je kinesko-japanski boj 1894 do 1895 stajao iznimno samo 12 milijuna funti odnosno 300 milijuna kruna.

Englesko-burski rat godine 1899-1900 stajaše Englesku preko 260 milijuna funti, t. j. 6 i pol miljarda kruna; no još više iznašahu troškovi rusko-japanskog rata god. 1904-5 t. j. ukupno 345 milijuna funti, odnosno 8 i pol miljarda kruna.

Poroji li se sve te svote zajedno, to se dodje do zaključka, da su svi ratovi od god. 1795 do 1905 progutali ogromnu svotu od 6,770.000 funti iliti oko 170 miljarda kruna.

No i te goleme brojke su skoro neznatne prema onim ogromnim troškovima današnjeg svjetskog rata: Taku iznašaju ratni troškovi Velike Britanije dnevno dosad 68 miljarda kruna t. j. 5 milijuna funti ili okruglo 120 milijuna kruna, oni Rusije 50 milijuna kruna dnevno, a oni Francuske 66 milijuna kruna, odnosno od početka rata do konca 1915 u svemu 28 miljarda kruna.

Sve tri velevlasti izdadoše dosele za rat svega 200 milijuna kruna k tome dolaze jošte ratni troškovi Italije i ostalih savezника.

Ratni troškovi centralnih vlasti su razmjerno ipak znatno manji. Tako je Austro-Ugarska dosad potrošila oko 20 miljarda a Njemačka preko 44 miljarda kruna, odnosno mjesečno 2 i pol miljarde kruna.

Prema tome se dolazi do zaključka, da je svjetski rat samo do konca 1915 u svemu progutao preko 8800 milijuna funti, odnosno 220 miljarda kruna, dakle znatno više nego li svi ratovi zadnjih 120 godina. K tome rastu ratni troškovi svakim danom razmjerno sve to više.

R. R.

Prigodom previšnjeg imendana „dani darova" od 4. do 8. listopada 1916.
Kupujte službene znakove dana darova!
Pristupite kao članovi društvu „C. kr. austrijske zaklade za vojničke udove i siročad"!

Domaće Vijesti.

Odlikovanja. Nj. Veličanstvo dozvolilo je slijedećim osobama, da nose željezni krst II. reda, što im je podijelio njemački car, i to: Nj. preuzvišenosti admiralu Eug. pl. Chmelarž, kontreadmiralu Hugu Zaccaria, linijskim kapetanima Dragutinu pl. Prica i Erichu Heyssler; fregatnomu kapetanu Josipu Leva, linijskim poručnicima Gaetanu Afan de Riviera de los marques de Villanueva de los Torres, Emeriku Cvitković, Vilimu Grancich de Cetinatal, Franu Leist, Mariusu pl. Merten, Todoru Margelik, Franu Mikulecky, Mariusu vit. Pöltl, Evgenu Randich, Dmitru Konjević i Bogomiru Banfield; linijskim liječnicu dr. Marijanu Gasiorovski. Sve u Istriru Paulus.

Istarsko školstvo. Istarski je pokrajinski upravni odbor preuzeo u pokrajinsku opskrbu sve pučke škole na otcima Cres i Lošinj, koje je do sada uzdržavala družba sv. Ćirila i Metoda za Istru.

Poštanski paketi za civilne internirance u Rusiji. Ruske carinarske oblasti zaplijenjuju pošt. pakete upravljane na pripadnike neprijateljskih država internirane u Rusiji, koji nijesu ratni zarobljenici. Radi toga ne mogu se više šiljati pošt. paketi austrijskim i ugarskim podanicima, koji su internirani ili konfinirani u Rusiji.

Odgođenje prijavnog roka. Ministarstvo za zemaljsku obranu objavljuje: Kaošto je već bilo objavljeno bio je odgođen za 2. listopada 1916 određeni prijavni rok za one glasom pozivne obznane O-3 od 15. rujna 1916 upozvane austrijske podanike kaošto i za ugarske podanike godišta 1871 do 1866, koji su putem pozivnica bili upozvani i u Austriji novačeni.

Na isti se način sada odgađa i prijavni rok u smislu imenovane već prijavne obznane za 10. listopada 1916 upozvanih austrijskih podnika godišta 1892 do 1890 i 1884 do 1880 kaošto i za isti rok putem pozivnica upozvanih ugarskih podnika.

Za sve su te vojnoužne bili određeni novi prijavni rokovi, i to: A) za austrijske i ugarske vojnoužne godišta 1871 do 1866, 9. studeni 1916; B) za austrijske vojnoužne godišta 1892 do 1890 i 1884 do 1880 kaošto i za 10. listopad 1916 upozvane ugarske vojnoužne, 16. studeni 1916.

Još se izričito upozorava, da će pojedini pod B) označeni vojnoužni biti osobitim pozivnicama upozvani još za jedan ranijr rok nego što je 16. studeni 1916, te da je naravno za dotičnike mjerodavan u pozivnici navedeni prijavni rok. Slijedećih će dana biti pribijena javna obznana, koja će objaviti te nove prijavne propise.

Da se izbjegne krivom razumijevanju opaše se, da se gornja odgoda prijavnih rokova proteže samo na one vojnoužne, koji su u tuzemstvu bili novačeni, dok ostaje za one, koji su bili novačeni izvan austro-ugarske monarhije, sasma nepromijenjen na njihovom crnovojničkom legitimacijskom listku naznačeni prijavni rok.

Objava. U slijedećem daju se na javno znanje pogodovana poštanska mjesta, koja dolaze u obzir za kotar ovog ravnateljstva pošta. U međusobnom prometu između navedenim glavnim mjestima (Trst, Ljubljana, Gorica, Pula i Rovinj) te njima pripadajućim izvanjskim mjestima utjecava se za pakete do 5 kg. snižena pristojbina na težinu od 60 para. Ova snižena tarifa ne vrijedi pak za promet izvanjskih mjesta međusobno.

I. Iskaz poštanskih ureda u bližem prometu s Trstom. — Postojna, Ajello, Tinjan, Oglej, Sv. Štefan (Stijepan), Barkovlje, Bazovica, Bilje, Boljun, Borst, Brazzano, Brežca, Vremski, Britof, Buje, Campolongo, Koper (Kopar), Capriva, Catinara Čepovan, Černikal, Črniče, Čerovlje, Červinjan, Chiopris, Novigrad u Istri, Klanec, Lokve, Kormin, Dekani, Divača, Dobrovo u brdih, Dolenje, Dolina pri Trstu, Dornberg, Trnovo Kranjsko, Draguč, Devin, Dutovlje, Fara, Fiumicello, Fogliano, Grgar, Godovič, Gorica I—4, Gradiška, Gradež 1—2, Knežak, Grljan-Miramar, Grožnjan, Velike Mune, Ajdovščina, Sv. Križ-Cesta, Hotederšica, Hraše pri Postojni, Idrija, Podgrad u Istri, Ilirska Bistrica, Izola, Jelšane, Komen, Kostajnevica, Kozana, Kozina, Lucinčce, Lindar, Lokavec, Ločnik, Lupoglava, Marian, Materija, Unec, Medja vas, Miren, Momjan, Baderna Tržič, Motovun, Moša, Milje, Nabrezina 1—2, Nadanje Selo, Gorenji Logatec, Obrov, Opčine Opatje Selo, Ovčja Draga, Poreč, Pomjan, Pertcole, Pevma, Pieris, Buzet, Piran (Peran), Pazin, Planina, Plave, Podgora pri Gorici, Podgorje, Opratalj, Portorose pri Piranu, Razdrto, Prvačina, Prem, Prestranek, Prosek, Kojsko, Rakek, Renče, Rihemberk, Romans, Ronki, Roč, Rubije, Zagraj, Zagorje, Solkan, Salvore, Smarje, Sv. Ivan pri Trstu, Sv. Lovrenc pri Moši, Sent Peter ob Soči, Sv. Sobota, Štandrež pri Gorici, Štanjel na Krasu, Sent. Ferjan pri Gorici, Št. Petar pri Gorici, Sent. Peter na Krasu, Sent. Vid pri Vipavi, Sv. Križ pri Trstu, Sv. Nedelja pri Vižinadi, Šempas, Crni Vrh, Zdravščina, Sesljan, Senožeče, Skedenj, Sežana, Sicciole, Slum, Sovinjak, Strassoldo, Strunjan, Trnovo pri Gorici, Trvlž, Terzo, Tomaj, Tor, Trst, I—13. Turjak, Umago, Dolenja Kosana, Dolenji Logatec, Brtonigla, Villa Vicentina, Villesse, Visco, Višnjan, Vižinada, Vodice Istra, Vipava, Zavle, Ćirkinica, Col.

II. Iskaz poštanskih ureda u bližem prometu s Ljubljanom. — Dob pri Ljubljani, Turjak, Polhov Gradec, Škofja Loka, Brezovica pri Ljubljani, Studenac pri Ljubljani, Komenda, Dobrova pri Ljubljani, Domžale Smlednik, Borovnica Kranjsko, Grosupljе, Horjul, Ježca, Kranj, Kresnice, Ljubljana 1—7, Litia, Lukovica pri Domžalah, Dol, Menges, Devica Marija v Polju, Moravče, Moste pri Ljubljani, Vrhnika, Preserje, Radomlje, Šenčur pri Kranju, Smarje-Sap, Sent Vid pri Ljubljani, Škofljica, Kamnik, Stražišče, Trzin, Hrušica, Vič, Višnja Gora, Vodice kranjsko, Cerklje, Medvoda.

III. Iskaz poštanskih ureda u bližem prometu s Goricom. — Ajello. Avče, Bilje, Brazzano, Campolongo, Kanal, Capriva, Čepovan, Črniče, Chiopris, Kormin, Dobrova u brdih, Dolenje, Dornberg, Devin, Fara, Fiumicello, Fogliano, Grgar, Gorica 1—4, Gradiška, Ajdovščina, Sv. Križ-Cesta, Komen, Kostanjevica, Kozana, Lokave, Ločnik, Mariano, Medja vas, Miren, Tržič, Mosa, Nabrezina 1—2, Opatje Selo, Ovčja Draga, Perteole, Pevma, Pieris, Plave, Podgora pri Gorici, Prvačina, Kojsko, Renče, Rihemberk, Romans, Ronki, Ročinj pri Kanalu, Rubije, Zagraj, Solkan, Smarje, Sv. Lovrenc pri Moši, Sent Peter ob Soči, Štandrež pri Gorici, Štanjel na Krasu, Sent Ferjan pri Gorici, Sent Peter pri Gorici, Sv. Križ pri Trstu, Šempas, Zdravščina, Sesljan, Slap ob Idriji, Strassoldo, Trnovo pri Gorici, Turjak (Goriško), Villa Vicentina, Villesse, Visco.

IV. Iskaz poštanskih ureda u bližem prometu s Pulom. — Brioni, Krnica, Vodnjan, Fazana, Marčana pri Vodnjanu, Medulin, Pula 1—3, Premantura pri Puli, Sanvinčenti Istra, Bal.

V. Iskaz poštanskih ureda u bližem prometu s Rovinjom. — Tinjan, Brioni, Kanfanar, Vodnjan, Fazana, Žminj, Baderna, Vrsar, Poreč, Rovinj, Sv. Lovreč Pazenatički, Sv. Petar u Šumi, Sv. Nedelja kod Vižinade, Sanvinčenat Istra, Tar, Bal, Višnjan.

Iz Domaćije.

Kaznena rasprava protiv zastupnika Dr. Drinkovića vršila se je 22. i 23. rujna pred kaosalačkim sudom, gdje je bio oprošten od optužbe radi govora na Vidovdan, dok je osuđen radi publicističkog pisanja bila ukinuta. Cijela je stvar bila prepuštena senatu trščanskog suda u Gracu, da ponovno sudi. Optuženika je branio Dr. Laginja.

Vojničke vijesti.

Dnevna zapovjed ličkog admiralata broj 277 od 3. rujna 1916.

Posadno nadzorstvo: Nadporučnik Riedl.

Liječničko nadzorstvo na N. V. b. „Bellona“: Linijski liječnik i. sl. Dr. Tschada.

Liječničko nadzorstvo u mornaričkoj bolnici: Linijski liječnik i. sl. Dr. vit. pl. Wenusch.

Nješto za oženjene.

U jednoj brošuri Ottona Siemensa, koja je prije nekoliko vremena izašla u Leipzigu pod natpisom: „Kein Ehestreit mehr“, zabavlja se pisac potanko s ovom osobito zanimljivom temom. On polazi sa stajališta, da muž, koji želi sebi trajno osigurati sretan brak, mora za to ženu najprije odgojiti, a prije svega, mora ju razumjeti.

Može potrajati dosta dugo, dok se uglovi i rubovi dvaju karaktera toliko izglade i uglade, da dođe do istinske harmonije. Kod nekih je upravo nemogućno postići harmoniju. Rastavljaju se. Dolazi do raspita, pa gorak ostan rdjavog životnog iskustva ostaje u srcu i žene i muža.

Glavni dio odgajanja redovno ima da provede muž. Doduše i žena može da odgoji muža, ali se to događa ipak rjedje. Muž može, na primjer, da klone, jer mu više ne pomaže nikakova razborita načela, a žena, kojom u prvom redu upravlja srce i osjećaj, polaže oružje, kad joj se učine uzaludnima za postizavanje cilja svi izlivi srca i duše.

U svakom braku, a često već i za vrijeme zaruka, dolazi do nesuglasica. Valja spomenuti, da žena ili muž mogu biti zaraženi i nerasploženjem svoga bračnog druga, pa od toga mnogo trpe. Žalosno je al istinito, da se upaljiva tvar nezadovoljstva može polako skupljati, pa onda i najmanja iskrica dovodi do večih ili manjih eksplozija, poradi kojih postaju neiskusni supruzi do smrti nesretni.

Muškarci se mogu medjusobno ispripovijedati, jer tečaj njihovih misli redovno ide istim putem. Ako jedan muškarac pogriješi prema drugome, može se pogreška popraviti i utažiti mirnim raspravljanjem, jer će odgojeni muškarac rado priznati svoju zabludu i ne će u tome vidjeti nikakove sramote. Sasvim je drugačije, kad se muškarac sa ženom ima objasniti. Žena ne može uvidjeti svoju pogrešku, pa se osjeća nesretnom, ako muž ne će da se pokori njenom uvjerenju. Muž drži, da mu čast ne može podnijeti, da ono, što je neshvatljivo prizna shvatljivim, i to samo poradi toga, što mu žena nije kadra stvar razumjeti — i svadja je gotova. Žena se uzruja, a možda i muž, pa stanu padati kao kiša „ubitačne nježnosti bračnoga boja“. No žena nipošto ne može izdržati u nepriјateljskom stavu, nego bi rado sve u miru izgladila. Njezin takozvani „prkos“ ponajviše je neka vrsta duševnoga boja, za koji je samo žena rodjena, rijetko kada muž, a javlja se još samo kod djece obojega spola. Silom se kod djece može redovno prebiti prkos, jer iza sile nastupa jako duševno uzbudjenje, no svaki pedagog zna, da se više postizava blagošću i popustljivošću. Isto je to kod žene, velikoga djeteta.

Divimo se beskrajnoj strpljivosti majke prema djetetu. Nama muškarcima već bi odavno pukla nit strpljivosti, dok majka još uvijek tetoši oko djeteta učeći ga, kakvo treba da bude. Cijelo njeno mišljenje kreće se oko djeteta; muž onda može tako osjetiti neko zapostavljanje, jer je došao na drugo mjesto u braku. Ljubovca njegova postala je majkom, koja svoju ljubav ne dijeli na jednake dijelove, nego daje veći dio djetetu. Muž se tješi, kako zna. Kad dodje drugo dijete, onda majka koncentrira svoju ljubav na novorodjenče, pa donekle zanemaruje prvorodjenče, kao što je zanemarila i muža. Sto dakle čini mužu u pogledu nježnosti prama djetetu, toga ima žena u obilju. To ne smije muž nikada zaboraviti, ako hoće da živi u miru sa ženom.

Iskusan muž pokazivat će prema ženi, kad mu se ona čimegod zaprijeti, da ga se to nije dojmilo, pa da je prijetnja promašila svoj cilj. Kada žena klikne: „Vraćam se svojim roditeljima!“ neka muž šuti ili rekne: „Ja te ne ću zaustavljati.“ — „Raspitat ću se od tebe!“ — „Ako imaš temeljitih razloga, a ti samo izvoli podnijeti tužbu“. — „Skočit ću u vodu!“ — „Kako ti je po volji“. — „Hoćeš dakle, da me se na svaki način riješiš?“ — „To su tvoje privatne stvari, pa možeš sa sobom raspolagati slobodno“. — Kad žena ne postigne svojega cilja ili se muž pokaže malo tvrdje kože, onda stvar još nije gotova. Nastavak se pokazuje na različite načine. Još je najugodniji takozvani „bijes pospremanja“. Žena počinje stan pospremati i čistiti od stropa do poda. Isprašuje zastore, opahuje paučinu, odmiče namještaj, i sve to sa što većom bukom . . . Ako joj podje za rukom, da time naljuti muža, učinila je najviše, što je mogla za postizavanje svog duševnog mira . . . Muž neka samo šuti i radi svoje poslove, jer je posao izvrstan lijek za umirenje živaca. Najzad će žena ipak prestati s halabukom, i — umirit će se. Čak će joj i goditi, ako muž pohvali njezin trud i prizna, da je sada sve „tako čisto i uredjeno“.

Drugi način, kojim se dolazi do mira i u kojemu se rasplinjuje sva bol, bit će — plakanje. Nije baš svima prijatna stvar slušati ženin plač. Njezino srce žeđne za prijaznom riječi, pa očekuje, da muž izrekne pomirljivu riječ ili da ju čak zamoli za oproštenje. No to bi bila velika pogreška. Ako žena zaplače, dobro, neka se samo isplače, to jest, ako je došlo do plakanja poradi kakove prepirke. Kad žena ne može u svadji dalje da ustraje, onda su joj suze posljednja logika. U takvom slučaju pustimo je, da se po srcu isplače. To je savršen zdravo izličivanje suznih žljezda, koje dovodi do duševne ravnoteže.

Vrlo su neugodne ženske „propovijedi“. Najveća pogreška, što je muž može počiniti, svakako je, kad mirno sluša njezinu propovijed (Gardinenpredigt), kao da se osjeća krivcem. Onda će se žena i kasnije uvijek lačati ovog ratnog sredstva; takav muž je odigrao svoju ulogu, pa može čitav život slušati njene peroravije! Muž treba da popravi svoju pogrešku, ako uvidi da je kriv, ali ne smije nikada dopustiti, da mu žena sudi! Ako je doista šta skrivio, nosit će u sebi osjećaj odgovornosti za svoje djelo, pa će gledati po mogućnosti, da se popravi. Ali ne smije pokazivati kajanja.

Kadgod se nad brak stanu nadvijati oblačine, pa bi moglo doći do bure, razborit muž će za vremena okrenuti drugim putem. Najbolje je da iznadje novu temu. Okretanje na drugu stvar vrlo je velika umjetnost, koja se mora naučiti. Svaki muž ima jednu temu, o kojoj rado govori. Tu temu valja da uvijek drži u pripravnosti, kad razgovor krene nepoželjnim pravcem. Ako u isto doba izrekne kakovu pohvalu, laskavo priznanje, kojim će izazvati u žene taštinu — onda će sigurno uspjeti. Ako muž dade ženi pravo u stvarima, koje nijesu odlučne, izazvat će u nje lagodno i vedro osjećanje. Štošta može se kazati, što zvuči blago i ne izazivlje u žene oporbeni duh. Ako mu žena što prigovori, a on je dosad načelno odbijao sve njene prigovore — neka izvoli jedanput promijeniti svoju taktiku, pa će se uvjeriti, da će ovako bolje proći.

Svi povodi, koji bi mogli narušiti srdačne bračne odnose, valja da se uklone s puta. Na tom moraju muž i žena podjedno raditi. Treba samo malo dobre volje, strpljivosti i uvidjavnosti. On valja da upozna njene karakterne osobine, a ona njegove. Muž, kao jači duhom, treba da najviše pazi i da upravlja bračnim skladom, pa ne će dolaziti do tolikih raspita kao dosad.

Razne Vijesti.

Centrala za čaj u Ugarskoj bit će, kako javljaju iz Pešte, naskoro osnovana. Nuzgredno spomanjemo, da je i najlošijem čaju sada cijena oko 20 K.

Tajnstveni požari u Petrogradu. U zadnje su doba u Petrogradu učestali požari, koji svojom tajnstvenošću izazivju strah i tješkobu svekolikog pučanstva. Dosad su osim mnogih manjih zgrada pali žrtvom tih požara: elevator žita u luci i oba ogromna skladišta žita, pa se šteta cieni na više od deset milijuna rubalja.

KINO
Crvenog križa.
ULICA SERGIJA BROJ 34.
Danas novi raspored.
Diadem u čarapi
društvena drama u 3 čina.
Sabiranje školjka u Holandiji
naravna snimka.
Neprekidne predstave.
Ravnateljstvo si pridržaje pravo promijeniti raspored.
ULAZNINA: I. prostor K 1·—; II. prostor 40 fil.
Uči se može kod svake slike.

Koledar „Danica“ za god. 1917.
netom je prispio te se dobiva kod Josipa Krmpotića Pula Piazza Custoza br. 1.

Sišićev „Pregled povijesti“.

Prikazuje prof. B. Poparić u „Nar. Nov.“

(Nastavak.)

„Pregledu povijesti naroda hrvatskoga“ poradovao sam se tim više, što će sad ipak nekoji — Bogu hvala vrlo rijetki! — zvani i nezvani prestati — predstajanjem nekojih epoha u prošlosti hrvatskoj onako, kako je moglo da godi samo nepriјateljima naga naroda, ne isključivši ni vjerolomnoga prekomorskoga susjeda, jer znam, da i za takve „historičare“ dr. Šišić vrijedi ipak kao auktoritet. A poradovao sam se osobito s obzirom na školsku mladež hrvatsku, koja je sad bez školskoga teksta za povijest hrvatsku, budući da je naklada dosadašnjega iscrpljena, a novo izdanje nije se smjelo štampati kraj premnogih ispravaka i dopunjaka što su se s vremenom nametnuli, dok je auktor zabavljen drugim znanstvenim radom.

S obzirom pak na činjenicu, ne sumnjam, da će vrhovna školska oblast Šišićevu knjigu toplo preporučiti i nastavnicima i školskoj mladeži kao izvrsno pomagalo.

Taj priјedlog podupirem time, što ću istaknuti nekoje od premnogih vrlina ove publikacije dra. Šišića, upozorujući, da je pisac „Pregleda“ nekoja historijska pitanja potpuno razvio, a nekoja definitivno riješio.

Svakako je prva, velika, upravo glavna prednost njegove knjige ta, što obuhvaća čitavu historiju naroda hrvatskoga u svim zemljama hrvatskim. Povijesti naših prvaka Klaića i Smičiklasa dopiru do 1608., odnosno do 1848. godine, dok je Šišić obradio najopširnije baš zadnjih sto godina, premda je dogadjaje zadnjih četrdeset godina iznio u obliku kratka ljetopisa.

Druga je prednost ove knjige ta, što je u njoj predhistorija naroda i zemalja hrvatskih prikazana s uvaženjem svih dosadašnjih rezultata pojedinih istraživatelja. Jedino, mislim, da je Bulić pitanje ubikacije Stridona, na temelju iskopina, riješio drugačije.

S trećim poglavljem počinje se svakako najzanimivija gradja. Tu se konačno riјešava pitanje o pokrštenju Hrvata, utvrđuje se serics hrvatskih knezova, dokazuje se graničenje Hrvatske s Bugarskom, opisuju se prva vojevanja Hrvata na moru i u južnoj Italiji. Iz pišćeva razlaganja proizlazi, da je on prvi, u ovakvom djelu, upotrebio rezultate iskopina hrvatskih u Solinu, Bihaćnu, Kninu i Ninu. U IX. stoljeće unio nam je pisac novoga svijetla, a nije ni čudo, kad se uvaži, da je žrtvovao čitave godine baš u proučavanju IX., X. i XI. stoljeća, te da je putovao i u daleke krajeve, ako je samo slutio, da bi u kojem arhivu mogao naći makar i sitan podatak za rozdoblje povijesti naše.

Kako series knezova, tako nam pisac utvrđuje, koliko je samo moguće, i series naših kraljeva narodne krvi. Kameni spomenici iz toga razdoblja svjedoče, pomoćnu za X. vijek, da je hrvatski narod bio već u ono doba na zamjernoj kulturnoj visini, kad se još gdjekoji slavenski i neslavenski narodi ne bijahu ni svrstali u redove kulturnih naroda.

Odnose Hrvata spram Venecije pisac predočuje sjajno i uvjerljivo. On, dašto, vjeruje, da je ta pomorska država plaćala danak najprije knezovima pa kraljevima hrvatskim za slobodnu plovitbu po našem arhipelagu. Spletke mletačke, kako bi se dočepali gospodstva na našoj obali, kad je pomorska sila naša malaksala, osvjetljene su do kraja.

Govoreći o obnovljenju kraljevstva hrvatskoga, pisac nas uvjerljivo upućuje u stranačke prilike, poimence u rovarenje latinske protiv narodne hrvatske stranke. Dokazuje, kako je Zvonimir po kompromisu došao na prijestolje, kako je njegovo brodovlje pod admiralom Jakovom, u savezu sa normanskim, prema želji pape Grgura VII., vojevalo protiv Bizantinaca u Jonskom moru, te kako je baš vanjska politika otudjila narodu toga kralja, izazvavši poznatu katastrofu na kninskom polju.

Mnogo nam novih stvari pisac pripovijeda o Stjepanu II. i zadnjem narodnom kralju Petru, a izmedju obojice umeće kralja Almoša. Napose glede kralja Petra poriče, da je pripadao rodu Svačića, nagadjajući da je bio sinovac kralja Svačića.

Velika je prednost ovoga djela i u tom, što pisac, za sve one, koji znadu čitajući bodati, je kazuje na zasluge i grijehe naših otaca. A tih grijeha ima ne samo u doba narodnih vladara, nego i kasnije u svakom stoljeću. Poučavanje grijeha olaca bile su uvijek zamašne.

Pisac je za svako doba prošlosti naše opisao u posebnom poglavlju nutarnje stanje kraljevstva hrvatskoga, kako su to i drugi naši povjesničari obilazili, s tom razlikom, da i u tom njegovim vijestima nalazimo mnogo novih i popravljenih stvari.

Kako je sporazum izmedju Kolomana i Hrvata, te sviđetak staroga „narodnoga“ kraljevstva osvjetljen novim svjetlom, tako je i čitavo doba Arpadovića i Anžuvinaca mnošćno mnogo novih vijesti. Osobito je korigirana tatarska najezda, pa djelovanje obiđelj Šubića, Nelipića i Frankopana.

Isto tako ima stjaset novih znaca povjesnih, gdje je govor o kraljevima našim iz raznih kuća, naročito o Matiji Korvinu, koji je usurisao dvoje janstvo bosanskoga kralja, imenovan i okrunivši bosanskim kraljem Nikolu Hodžoga, koga je postavio i Hrvatima za bana, pa su tako Hrvatska, Slavonija, Dalmacija i Bosna sačinjavale jednu administrativnu cjelinu.

Doba slabih kraljeva Vladislava II. i Ljudevita II. opširnije je prikazao s posebnim obzirom na hrvatsku porodicu Zapolja, na bana Derenčina, na hercega Ivaniša Korvina, na bana Berislavića, te na sve veće nezadovoljstvo Hrvata s Ljudevitom II. i njihovu spremnost, da uzmu za kralja Ferdinanda Habsburškoga, koga će oni proglasiti i kraljem Bosne, koju će oni otcti Turcima, „budući da Bosna pripada Hrvatskoj“.

Gdje je govor o unutrašnjem stanju kraljevstva hrvatskoga od Arpadovića do Habsburgovaca, ima vrlo zanimivih vijesti, naročito glede ustava, sudbenosti, novčarstva i grbova, te o vojsci i mornarici, u kojoj Ljudevit I. bijaše uskrisio dostojanstvo hrvatskoga admirala.

S osobitom se nasladom čita novi vijek, od Ferdinandova izbora dalje. Može se reći, da nema stranice, na kojoj se nemaju na novo koje povjesne crte, ili barem na koji novi vidik, što nam pisac na temelju poznatih vijesti otvara.

Za čitavo ta razdoblje ne može se drugo kazati nego: čitaj, pa ćeš ti biti jasno štošta dosele nejasno, pa ćeš i nekoja još danas nejasna pitanja proniknuti drugačije, nego što ti je dosele bilo moguće!

Golema je pak odlika ove knjige i u tom, što je posvećen posebni odsjek francesko vladavini u Dalmaciji i Napoleonovoj Iliriji. Tu je mnoštvo vijesti iz neobjelodanjenih još izvora. Također su posebna poglavlja posvećena povijesti „mletačke Dalmacije“, „turskomu vladanju u hrvatskim zemljama“, „Bosni i Hercegovini u XIX. vijeku“, a nije izostavljen „kratak pregled povijesti republike dubrovačke“.

U „dodatku“ nalazi se najprije niz hrvatskih vladara od početka IX. stoljeća do danas; za ovima slijede bosanski banovi, pa kraljevi; tada „herceži“, pa banovi hrvatski do danas.

Djelo, kao što je ova publikacija dra. Šišića, u životu jednoga naroda vrijedi, koliko jedna znamenita pobjeda.

(Konac.)